

Pædagogisk læreplan for Lemvig Menighedsbørnehave og vuggestue 2021

Den pædagogiske læreplan udgør rammen og den fælles retning for vores pædagogiske arbejde med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Læreplanen er et levende dokument, som kort beskriver vores pædagogiske overvejelser og refleksioner med eksempler, der er retningsgivende for det daglige pædagogiske arbejde.

Ramme for udarbejdelse af den pædagogiske læreplan

Den pædagogiske læreplan udarbejdes med udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag samt de seks læreplanstemaer og de tilhørende pædagogiske mål for sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børns læring.

Rammen for at udarbejde den pædagogiske læreplan er dagtilbudsloven og dens overordnede formålsbestemmelse samt den tilhørende bekendtgørelse. Loven og bekendtgørelsen er udfoldet i

publikationen [Den styrkede pædagogiske læreplan. Rammer og indhold](#). Publikationen samler og formidler alle relevante krav til arbejdet med den pædagogiske læreplan og er dermed en forudsætning for at udarbejde den pædagogiske læreplan. Derfor henvises der gennem skabelonen løbende til publikationen. På sidste side i skabelonen er der yderligere information om relevante inspirationsmaterialer.

Hvem er vi?

Lemvig Menighedsbørnehave og vuggestue er en selvejende daginstitution.

Menighedsdaginstitutionernes overordnede formål er:

I samarbejde med forældre og børn og inden for rammerne af et kristent miljø at fremme børns udvikling, trivsel og selvstændighed.

Det gør vi gennem

- Et rummeligt menneskesyn
- Tryghed og gensidig tillid
- Omsorg
- Respekt for forskellighed
- Anerkendende pædagogik i børnehøjde
- Leg og udvikling
- Sproglige, musiske og kulturelle udfordringer
- Dokumentation med synliggørelse af vores praksis

Vi lægger vægt på, at man er medlevende i et pædagogisk miljø, hvor ALLE får de optimale trivsels- og udviklingsbetingelser.

Menighedsinstitutionen ligger på Skolevej 7, i Vestbyen - tæt ved Christinelistsskolen.

Børnehaven har 80 børn i alderen 2.10 -6 år, fordelt i 4 grupper (Guldsmedene, Mariehønsene, Sommerfuglene og Græshopperne)

Vuggestuen har 36 børn i alderen 0-2.10 år, fordelt i 3 grupper (Rød, blå og grøn stue)

Hver gruppe har egen indgang og udgang til legepladsen.

Børnene har fast tilknytning til en stue, men kan færdes frit hos hinanden.

Vi er et hus med gode grupperum, indretningen har fokus på børnenes interesser.

Indemiljøet såvel som udemiljøet er indrettet med fokus på pædagogiske læringsmiljøer.

Vi lægger stor vægt på leg, aktivitet og oplevelser.

Legens fordybelse i nuet, legen som forbindelsesled til fantasiens verden og legen som redskab til at bearbejde og forstå oplevelser i hverdagen.

Vi leger og lærer gennem naturen, musikken, kunsten og kulturen, såvel ude som inde.

Vi bruger faciliteterne i nærområdet såsom Lemvig Idræts- og kulturcenter, svømmehallen og multisalen.

Vi deltager også i fællesarrangementer med de øvrige daginstitutioner, og hvad der ellers rører sig i det lokale samfund. Derudover går vi på biblioteket, i filmklub og teater. Vores traditioner følger årets gang med såvel kirkelige som alment folkelige arrangementer. Årets gang i naturen følges især gennem livet i Skovbørnehaven.

Til børnehaven hører Skovbørnehaven på Vilhelmsborgvej 178.

Skovhuset er en pavillon med grupperum, køkken, garderobe og toiletter. Vi benytter dagligt bus nr. 24 fra Lemvig til skovbørnehaven og retur, 10 km.

Den enkelte børnegruppe opholder sig i skovbørnehaven 14 dage af gangen. Derefter følger 3 x 14 dage hjemme i børnehaven. Denne turnus følges året rundt. I juli måned og i alle skoleferier, er der ingen i skoven.

I huset er der åbent køkken hvor maden dagligt tilberedes. Vi serverer morgenmad, et lille mellemmåltid, en lun frokostret samt eftermiddagsmad. Når børnehavebørnene er i skoven, har de madpakker med hjemmefra. Børn optages løbende hele året. De placeres i grupperne efter pladsledighed. Søskende placeres så vidt muligt i samme gruppe.

Pædagogisk grundlag

Børn på fx 2 år og 4 år skal høres og tages alvorligt som led i starten på en dannelsesproces og demokratisk forståelse. Dannelse, ligestilling og demokrati skal medtænkes i det daglige pædagogiske arbejde, så børnene oplever at have indflydelse på udformning af dagligdagen og aktiviteterne uanset baggrund, køn, alder og kultur. Det pædagogiske personale i dagtilbuddet skal invitere barnet til at være aktivt deltagende, så barnet selv er med til at skabe sin læring og konkrete deltagelse i demokratiske sammenhænge, som personalet er ansvarligt for at skabe.

”De centrale elementer er:

- **Børnesyn.** Det at være barn har værdi i sig selv.
- **Dannelse og børneperspektiv.** Børn på fx 2 og 4 år skal høres og tages alvorligt som led i starten på en dannelsesproces og demokratisk forståelse.
- **Leg.** Legen har en værdi i sig selv og skal være en gennemgående del af et dagtilbud.
- **Læring.** Læring skal forstås bredt, og læring sker fx gennem leg, relationer, planlagte aktiviteter og udforskning af naturen og ved at blive udfordret.
- **Børnefællesskaber.** Leg, dannelse og læring sker i børnefællesskaber, som det pædagogiske personale sætter rammerne for.
- **Pædagogisk læringsmiljø.** Et trygt og stimulerende pædagogisk læringsmiljø er udgangspunktet for arbejdet med børns læring.
- **Forældresamarbejde.** Et godt forældresamarbejde har fokus på at styrke både barnets trivsel og barnets læring.
- **Børn i udsatte positioner.** Alle børn skal udfordres og opleve mestring i lege og aktiviteter.
- **Sammenhæng til børnehaveklassen.** Sammenhæng handler blandt andet om at understøtte børns sociale kompetencer, tro på egne evner, nysgerrighed mv.”

”Loven fastsætter, at alle elementer i det fælles pædagogiske grundlag skal være udgangspunkt for arbejdet med den pædagogiske læreplan og dermed det pædagogiske arbejde med børns læring i dagtilbud.”

”Nogle elementer i form af fx børnesynet skal altid være til stede i det pædagogiske læringsmiljø, mens andre elementer som fx arbejdet med at skabe en god overgang til børnehaveklassen kan være mere til stede i nogle sammenhænge end andre.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 14

Børnesyn

Det at være barn har en værdi i sig selv. Børn skal ikke alene forberedes på at blive voksne, men også støttes og værdsættes i de første år.

Vi forstår det gode børneliv som et liv hvor der er tid og ro til at være barn, og hvor der er et nært og tillidsskabende pædagogisk personale der giver barnet nærvær, omsorg og tryghed til at kunne lære at udvikle sig.

Børn skal føle sig ansvarligt passet på, holdt af og værdsat som sig selv og som en del af fællesskabet.

Børn skal ses som aktive medskabere af egen læring og udvikling i de rammer som det pædagogiske personale er ansvarlig for.

Dannelse og børneperspektiv

I Lemvig Menighedsbørnehave og vuggestue arbejder vi anerkendende.

Barnet skal føle sig set og hørt.

Barnet har værdi i sig selv og skal føle sig som en del af et fællesskab, der støtter at man kan tage hensyn til hinandens forskelligheder og behov.

Barnet skal bydes på mange muligheder for at få indsigt og del i betydningsfulde sociale og kulturelle erfaringer.

Barnet skal have oplevelser, der kan berige deres tilværelse, udvide deres horisont og lære/erfare dem om livet.

Vi lægger vægt på en god omgangstone, hvor man taler pænt til hinanden, viser omsorg og interesse for hinanden.

Barnet skal mødes af nærværende og engagerende voksne. Børnene guides i hverdagens mange situationer og gøremål.

Børnene skal mødes af voksne, der er bevidste om, at de for børnene er gode rollemodeller.

Leg

Legen er en vigtig del af det gode børneliv og har værdi i sig selv.

I Lemvig Menighedsbørnehave og vuggestue er legen en vigtig og højt prioriteret del af hverdagen. Vi vægter at der er vekselvirkning mellem fri leg og planlagte aktiviteter.

Legen er grundlæggende for børns sociale og personlige læring og udvikling, og legen fremmer blandt andet fantasi, virkelyst, sprog, nysgerrighed, sociale kompetencer, selvværd og identitet.

Vi støtter, guider og rammesætter legen, for at alle børn kan være med, for at legen udvikler sig positivt for alle børn.

Vi indretter vores ude- og indemiljøer, så de tilgodeser leg af forskellig art.

Vi giver børnene hverdagsoplevelser såsom ture ud af huset og arrangementer som giver inspiration til legen.

Læring

Lemvig Menighedsbørnehave og vuggestue er en blandt flere arenaer for barnets læring og udvikling. Vi forstår læringsbegrebet bredt. Der er læring i alt.

Vi ser det som et pædagogisk ansvar at skabe et alsidigt, inddragende og trygt læringsmiljø der fremmer børns nysgerrighed og lyst til at lære og opleve mere.

Vi planlægger vores hverdag, så børnene udfordres og inspireres til at lære nyt, indenfor alle læreplanens temaer.

Børn lærer forskelligt og vi prøver at følge børnenes forskellige læringsstile og spør så vidt muligt.

Vi ønsker at børn møder voksne der inspirerer i hverdagen og formidler ny viden.

Vi er ansvarlige for at børn får tilstrækkelig med tid og rum til at indlære og afprøve nyt.

Vi tænker at hele dagen er et pædagogisk læringsmiljø

Børnefællesskaber

I Lemvig Menighedsbørnehave og vuggestue vil vi gerne at børnene oplever et sted hvor de hører til, hvor de anerkendes og respekteres for de personer de er.

Børnene skal opleve tryghed og tillid i deres relationer til både voksne og børn.

Børnene skal opmuntres til at være aktive deltagere i fællesskabet.

Børnene skal have mulighed for at danne venskaber på tværs af alder, køn og kultur.

Børnene skal opleve en hverdag hvor de har mulighed for at lege, samarbejde og løse opgaver i fællesskab. Børnene skal have mulighed for at kommunikere med andre om det de oplever.

Børnene skal opleve at de har medansvar for fællesskabets trivsel.

Pædagogisk læringsmiljø

I Lemvig Menighedsbørnehave og vuggestue er vores inde- og uderum indrettet således at de understøtter mulighed for læring.

Det pædagogiske læringsmiljø gennemsyrrer hele dagen i såvel hverdagsrutinerne som i de planlagte aktiviteter og legen.

Hos os er årets gang og traditioner en vigtig del af vuggestue- og børnehaveliv.

Det pædagogiske læringsmiljø er baseret på et sammenspil mellem børn og voksne.

Det pædagogiske læringsmiljø tilrettelægges ud fra børnegruppens forskellighed.

Samarbejde med forældre om børns læring

Vi vægter forældresamarbejdet højt.

Sammen kan vi skabe de bedste rammer for børnenes trivsel, udvikling og læring. Det gør vi bedst hvis vi kender hinanden, snakker sammen og trækker i samme retning.

Vi mener at et godt samarbejde er båret af respekt, inddragelse, anerkendelse og positiv kommunikation.

Alle forældre og børn inviteres til et opstartsmøde i henholdsvis vuggestuen og børnehaven.

I vuggestuen afholdes 3 mdr. samtale og årlige forældresamtaler

I børnehaven afholdes 3-års og 5-års samtaler i forbindelse med tilbagemeldinger på sprogvurderinger.

Herudover tilbyder vi selvfølgelig samtaler efter behov. I efteråret afholder vi forældremøde med valg til forældrebestyrelsen, i forårsperioden et mere traditionelt forældremøde.

I børnehaven holder vi sommerfest i skoven og julearrangement i børnehaven for forældre og børn. Derudover inviteres forældrene til luciaoptog med efterfølgende forældre Kaffe.

I vuggestuen holder vi sommerfest og julearrangement.

Vi dokumenterer i hverdagen hvordan vi arbejder med børns læring via opslag og billeddokumentation.

Vi samarbejder med forældrene om at sikre den bedst mulige overgang fra vuggestue/dagpleje til børnehave og fra børnehave til skole.

Vi er åbne for invitationer fra forældrenes arbejdspladser.

Børn i udsatte positioner

Læreplanen er udtænkt til at tilgodese alle børn – også børn med særlige behov.

Vi tager udgangspunkt i barnet på det udviklingstrin det befinder sig.

For at rumme specielle behov, er det til tider nødvendig med ekstra ressourcer i form af flere personaletimer og specialpædagogisk bistand.

Vi forsøger at finde det bedste læringsrum for barnet.

I specielle situationer anvendes relevante tests for at klargøre barnets udviklingstrin og behov.

Sammenhæng til børnehaveklassen

I Vestbyen er der rullende skolestart, hvilket betyder at barnet starter i skole mandagen efter sin 6 års fødselsdag. Omkring skolestart er der samarbejde med indskolingslærere og skolefritidsordningen. Fra børnehaven besøger vi indskolingen med barnet og SFO-pædagogen besøger barnet i børnehaven. Vi beskriver barnets profil og videregiver væsentlige oplysninger for at lette overgangen fra børnehave til skole.

For at understøtte at de kommende skolebørn er bedst muligt rustet til skolestart, har vi det sidste år af deres børnehaveliv tilrettelagt et særligt læringsmiljø for de børn der er fyldt 5 år.

Et læringsmiljø der giver viden, oplevelser, stiller krav og udfordringer.

Som 5 årig ruller man ind på ældstebørnsture, som er en planlagt dag hver måned, hvor børn mødes på tværs af grupperne. Turene planlægges som ture i lokalområdet, i naturen eller som virksomhedsbesøg. Udover de månedlige ældstebørnsture har vi svømning, alle børn der er fyldt 5 år svømmer hver mandag i september, oktober, november, januar, februar og marts i det lille varmtvandsbassin i Idræts og kulturcenteret.

Til påske og jul opfører de ældste børn et lille optrin i kirken. De 5 årige går hvert år luciaoptog for forældre og børn i huset. Ligeledes mødes de 5 årige på tværs af stuerne til filmklub en gang i måneden i vinterhalvåret.

Vi introducerer og giver børnene mulighed for at udvikle nysgerrighed overfor bogstaver, tal, mønstre og former løbende gennem hele vuggestue og børnehavetiden. Dette gør vi blandt andet ved at synliggøre skriftsproget, læsning af bøger, kalendergennemgang og snak om dag og dato dagligt.

Via lege, kalendergennemgang og fødselsdage hvor barnet er midtpunkt træner vi det, at turde stå frem foran en gruppe og turde være i centrum. Andre børn trænes i at give plads til andre, ved at lære at kunne lytte og at vente på tur. Gennem hele barnets tid i Lemvig Menighedsbørnehave og vuggestue sætter vi krav efter formåen og alder. Barnet vokser med opgaven og tildeles derfor også større ansvarsområde, eksempelvis i makkerordning og små opgaver.

Gennem det sidste år af børnehavelivet, profiterer det ældste barn i særlig grad af at have været del af en kultur/stuktur hvor årets gang og højtider har været i højsædet. Genkendeligheden tryghed, ro, overskud og overblik.

Øvrige krav til indholdet i den pædagogiske læreplan

Inddragelse af lokalsamfundet

Vi bruger faciliteterne i nærområdet såsom Lemvig Idræts-og kulturcenter, svømmehallen og multisalen. Vi deltager også i fællesarrangementer med de øvrige daginstitutioner, og hvad der ellers rører sig i det lokale samfund. Derudover går vi på biblioteket, i filmklub og teater. Vores traditioner følger årets gang med såvel kirkelige som alment folkelige arrangementer. Årets gang i naturen følges især gennem livet i Skovbørnehaven. Vi samarbejder med byens plejehjem og kulturinstitutioner som eksempelvis museet, kirken, biblioteket og Tante Andante.

Vi oplever at samarbejdet med lokalsamfundet er berigende for begge parter og en vigtig brik i børnenes dannelsesproces.

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

I Lemvig Menighedsbørnehave og vuggestue har det fysiske og psykiske børnemiljø fokus på det gode børneliv. Vi lægger vægt på en god omgangstone, respekt for hinanden, rummelighed og tolerance.

Vores institution er stueopdelt, til hver stue hører egen indgang og garderobe. I begge afdelinger er køkken og fællesområde et centralt omdrejningspunkt.

Stuerne er indrettet så den kulturelle inspiration kan udfoldes, både når det handler om pladskrævende eller støjende lege og mere rolige sysler. At der er områder med forskelligartet materialer og redskaber tilstede, såsom spille-, tegne-, male- og skrivemuligheder.

At børnelitteratur og faglitteratur, musik, billeder mv i forskellige genrer står til rådighed i børnenes hverdag.

Børnene skal opleve at der er tilstrækkelig med tid, som de selv kan disponere over.

Børn skal møde voksne, der aktivt formidler kultur og giver børnene alsidig inspiration for at udvikle forskellige udtryksformer.

Vi har både en stor legeplads og skoven hvor børnene oplever naturen og uderummet. Børnene skal erfare naturen med alle sanser og opleve ro til fordybelse. Børn skal have muligheden for at opleve glæden ved at være i naturen, opnå viden og samtidig udvikle respekt for natur og miljø. Vi bruger naturen til at stimulere krop, sanser og motorik. Vi er udendørs hver dag i al slags vejr.

Vi tilstræber at ude- såvel som indeområder er pæne, indbydende og vedligeholdte og gerne æstetisk udsmykket med ting som både er indkøbt og hjemmelavet af børn og voksne.

Det gode børnemiljø, indebærer også en bevidst pædagogisk tilgang til sundhed.

Maden spiller en central rolle i vores hverdag, vi har eget køkken som arbejder ud fra sundhedsstyrelsens anbefalinger. Vi lærer børnene om vigtigheden af god hygiejne og giver hver dag mulighed for søvn og hvile

Vi er bevidste om at formindske støjniveauet i hverdagen og sørger for et godt indeklima med regelmæssig udluftning.

Vi italesætter forhold der vedrører børnenes hverdagsliv og hjælper dem med at kunne sige til og fra, og lytter respektfuld til deres mening og vil gerne være anerkendende. I hverdagen giver vi børnene medansvar for det gode børnemiljø, hvor vi passer på hinanden og vores omgivelser.

De seks læreplanstemaer

Alsidig personlig udvikling

”Alsidig personlig udvikling drejer sig om den stadige udvidelse af barnets erfaringsverden og deltagelsesmuligheder. Det forudsætter engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 36-37

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes alsidige personlige udvikling?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Alsidig personlig udvikling
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Læringsmiljø:

- Vi ønsker at børnene skal føle sig ansvarligt passet på, holdt af og værdsat som sig selv og som en del af fællesskabet.
- Vi ønsker at børnene skal kunne se sig selv i forhold til andre børn og voksne.
- Vi ønsker at børnene kan sige til og fra.
- Vi ønsker at børnene skal være med i en social sammenhæng med andre børn og voksne i en verden, der er sjov, udfordrende og reflekterende.

- Vi ønsker at børnene får mulighed for, at deres ideer vækker interesse og får støtte og opbakning til at de bliver ført ud i livet.
- Vi ønsker at børnene skal have ulighed for, at få bearbejdet følelser.
- Vi ønsker at børnene skal føle sig anerkendte.
- Vi tager udgangspunkt i barnet, der hvor det er.
- Vi ønsker at børnene får mulighed for at sætte sig spor undervejs.
- Vi ønsker at børnene skal kunne glæde sig/føle sig trygge ved fremtiden.
- Børnene skal møde nærværende og engagerende voksne.
- Vi ønsker at børnene skal møde voksne, der ser muligheder og ikke begrænsninger.
- Vi viger børn mulighed for fordybelse.
- Vi ønsker at børnene skal møde synlige voksne, der tør sætte grænser.
- Børnene skal møde voksne rollemodeller.
- Børnene skal have mulighed for, at bruge legen som redskab til at forstå og bearbejde oplevelser i hverdagen.
- Børnene skal have oplevelser der kan berige deres tilværelse, udvide deres horisont og lære/erfare dem om livet.

Social udvikling

”Social udvikling er udvikling af sociale handlemuligheder og deltagelsesformer og foregår i sociale fællesskaber, hvor børnene kan opleve at høre til, og hvor de kan gøre sig erfaringer med selv at øve indflydelse og med at værdsætte forskellighed.

Gennem relationer til andre udvikler børn empati og sociale relationer, og læringsmiljøet skal derfor understøtte børns opbygning af relationer til andre børn, til det pædagogiske personale, til lokal- og nærmiljøet, til aktiviteter, ting, legetøj m.m.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 38-39

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes sociale udvikling?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Social udvikling
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Læringsmiljø:

- Vi giver børnene mulighed for at danne venskaber.
- Vi giver børnene mulighed for at lege, samarbejde og løse opgaver i fællesskab.

- Vi giver børnene mulighed for at kommunikere med andre om det, der opleves sammen.
- Vi giver børnene mulighed for at opnå omsorg og respekt og at udvikle tilknytningsrelationer til andre voksne børn, herunder at give og tage.
- Vi giver børnene mulighed for at udtrykke følelser og behov.
- Vi giver børnene mulighed for at møde andres følelser og behov.
- Vi giver børnene mulighed for at sige til og fra.
- Børnene skal føle sig medansvarlige for fællesskabets trivsel.
- Børnene skal indgå i relationer med andre børn og voksne, hvor man hjælper hinanden med at løse konflikter.
- Vi giver børnene mulighed for eksperimenterende virksomhed i samarbejde med andre .
- Vi giver børnene mulighed for tid til ro og fordybelse.

Kommunikation og sprog

”Børns kommunikation og sprog tilegnes og udvikles i nære relationer med barnets forældre, i fællesskaber med andre børn og sammen med det pædagogiske personale.

Det centrale for børns sprogtiltagelse er, at læringsmiljøet understøtter børns kommunikative og sproglige interaktioner med det pædagogiske personale. Det er ligeledes centralt, at det pædagogiske personale er bevidst om, at de fungerer som sproglige rollemodeller for børnene, og at børnene guides til at indgå i fællesskaber med andre børn.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 40-41

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes kommunikation og sprog?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kommunikation og sprog
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Læringsmiljø:

- Vi giver børnene mulighed for at indgå i samtale med voksne og børn, hvor der både tales, lyttes, stilles spørgsmål og gives svar.
- Vi giver mulighed for at kommunikere nuanceret med mimik, kropssprog og talesprog.
- Vi giver børnene støtte i at skabe kontakt og forståelse. Vi støtter børnene i at udvikle ordforråd og begreber.
- Vi ønsker at støtte børnenes interesse og kendskab til det skrevne sprog.
- Vi ønsker at børnene møder voksne, der forstår og anerkender dem, så de kan formidle egen forståelse, meninger, tvivl, følelser og tanker.
- Børn skal have mulighed for at eksperimentere med forskellige udtryksformer, som f.eks. fortællinger, pjattesnak, digte, rim og remser.
- Vi ønsker at børnene får indblik i at forstå og erfare årsag, virkning og sammenhæng.
- Vi ønsker at børnene lærer at bruge sproget som problemløser

---

Krop, sanser og bevægelse

”Børn er i verden gennem kroppen, og når de støttes i at bruge, udfordre, eksperimentere, mærke og passe på kroppen – gennem ro og bevægelse – lægges grundlaget for fysisk og psykisk trivsel.

Kroppen er et stort og sammensat sansesystem, som udgør fundamentet for erfaring, viden, følelsesmæssige og sociale processer, ligesom al kommunikation og relationsdannelse udgår fra kroppen”.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 42-43

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø udviklingen af børnenes krop, sanser og bevægelse?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Krop, sanser og bevægelse
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Læringsmiljø:

- Vi giver børnene muligheder for at udvikle motoriske kompetencer. (styrke – udholdenhed – bevægelighed)
- Vi giver børnene mulighed for at udforske og afprøve naturen og kulturen gennem kropslige handlinger.
- Vi giver børnene mulighed for at bruge og stimulere alle sanser gennem brug af forskellige materialer og redskaber.
- Vi ønsker at børnene udvikler kropslige færdigheder og vaner gennem aktivdeltagelse i fællesskaber.
- Vi ønsker at børnene får erfaringer med at koble bevægelsesfærdigheder og sprog.
- Vi ønsker at børnene udvikler forståelse og respekt for andres kropslige udtryk, reaktioner og integritet.
- Vi ønsker at børnene får erfaringer med forskellige former for kropslig nærhed og med at sætte grænser.
- Vi ønsker at børnene bliver fortrolige med kroppens funktion, formåen og reaktion.
- Vi ønsker at børnene får viden og indsigt om sundhed.

Natur, udeliv og science

”Naturoplevelser i barndommen har både en følelsesmæssig, en kropslig, en social og en kognitiv dimension.

Naturen er et rum, hvor børn kan eksperimentere og gøre sig de første erfaringer med naturvidenskabelige tænke- og analysemåder. Men naturen er også grundlag for arbejdet med bæredygtighed og samspillet mellem menneske, samfund og natur.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 44-45

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Howdan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med natur, udeliv og science?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Natur, udeliv og science
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Læringsmiljø:

- Vi giver børnene mulighed for at være i naturen på forskellige årstider.
- Vi bruger naturen dagligt.
- Vi giver børnene mulighed for at bruge krop og sanser.
- Vi ønsker at børnene skal opleve at naturen er større end en selv.
- Vi ønsker at give børnene forståelse for sammenhænge i naturen.
- Vi ønsker at børnene skal opleve naturen som kilde til fantasi.
- Vi giver børnene tid til fordybelse.
- Vi ønsker at skærpe børnenes nysgerrighed og opmærksomhed.
- Vi ønsker at give børnene redskaber til håndtering af matematiske og logiske sammenhænge.

- Børnene skal have mulighed for at være sammen med vidende og engagerende voksne.
- Vi giver mulighed for at blive udfordret motorisk gennem leg i naturen.
- Vi giver mulighed for at opleve naturen som kilde til æstetiske oplevelser.
- Affaldsindsamling
- Årstidernes skiften.

Kultur, æstetik og fællesskab

”Kultur er en kunstnerisk, skabende kraft, der aktiverer børns sanser og følelser, ligesom det er kulturelle værdier, som børn tilegner sig i hverdagslivet.

Gennem læringsmiljøer med fokus på kultur kan børn møde nye sider af sig selv, få mulighed for at udtrykke sig på mange forskellige måder og forstå deres omverden.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 46-47

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med kultur, æstetik og fællesskab?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kultur, æstetik og fællesskab
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Læringsmiljø:

- Vi ønsker at børnene møder voksne, der aktivt formidler kultur og som giver børn alsidig inspiration for at udvikle forskellige udtryksformer.
- De voksne planlægger en hverdagsrytme med fælleskulturelle aktiviteter, herunder valg af materialer samt kulturelle og kunstneriske oplevelser.
- Vi ønsker at børnene skal have tilstrækkelig med tid, som de selv kan disponere over.
- Vi ønsker at der er rum, hvor den kulturelle inspiration kan udfoldes, både når det handler om pladskrævende eller støjende lege og mere rolige sysler.
- Vi har børnelitteratur, faglitteratur, musik, billeder mv i forskellige genrer der står til rådighed for oplevelser og inspiration i børnenes hverdag.
- Vi bryder der daglige rutiner af særlige kunstneriske arrangementer og af udflugter til lokalområdets lokale tilbud.

- Vi sikrer at der er forskelligartet materialer og redskaber, så oplevelser og inspiration kan udtrykkes og omsættes i praksis.
- Vi vil gerne at børnene møder voksne, der sikrer at de kan være med i samtaler, samvær og lege med andre børn.

Evalueringsskultur

”Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at etablere en evalueringsskultur i dagtilbuddet, som skal udvikle og kvalificere det pædagogiske læringsmiljø.

Lederen er ansvarlig for, at arbejdet med den pædagogiske læreplan evalueres mindst hvert andet år med henblik på at udvikle arbejdet. Evalueringen skal tage udgangspunkt i de pædagogiske mål og herunder en vurdering af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Evalueringen skal offentliggøres.

Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at sikre en løbende pædagogisk dokumentation af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Den pædagogiske dokumentation skal indgå i evalueringen.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 50-51

Det er ikke et lovkrav at beskrive dagtilbuddets dokumentations- og evalueringsspraksis i den pædagogiske læreplan, men det kan være en fordel i udarbejdelsen af læreplanen at forholde sig til den løbende opfølgning og evaluering af indholdet i læreplanen.

Hvordan skaber vi en evalueringsskultur, som udvikler og kvalificerer vores pædagogiske læringsmiljø?

Det vil sige, hvordan dokumenterer og evaluerer vi løbende vores pædagogiske arbejde, herunder sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og de tolv pædagogiske mål?

Enhver handling affører en refleksion. Vi udvikler hver dag vores pædagogiske praksis, gennem løbende hverdagevaluering.

Vi evaluerer løbende på stuemøder, personalemøder og pædagogmøder.

Vi er i gang med at oparbejde en mere systematisk evalueringsskultur, hertil kan Procesark benyttes.

Læreplanen evalueres hvert 2. år – her inddrages bestyrelsen.